

آمار گذران وقت ایرانیان در سال ۱۳۹۳-۱۳۹۴

هدف کلی از اجرای طرح «آمارگیری گذران وقت» توسط مرکز آمار ایران؛ شناخت الگوی گذران وقت و متوسط مدت زمان فعالیت‌های انجام‌شده‌ی افراد جامعه‌ی شهری و تغییرات آن‌ها برحسب بخش‌های اصلی (سطح ۱) «طبقه‌بندی فعالیت‌های گذران وقت در ایران بر اساس ICATUS» است. این هدف با برآورد فصلی و سالانه‌ی شاخص‌های گذران وقت تأمین می‌شود.

تاریخچه: طرح آمارگیری گذران وقت برای اولین بار در فصل پاییز سال ۱۳۸۷ و سپس در فصول زمستان ۱۳۸۷ و بهار و تابستان ۱۳۸۸ در نقاط شهری کشور اجرا شد. در سال ۱۳۹۳-۹۴ نیز طرح آمارگیری گذران وقت در فصول پاییز و زمستان ۱۳۹۳ و بهار و تابستان سال ۱۳۹۴ توسط مرکز آمار ایران تهیه و اجرا شد.

جامعه هدف: جامعه‌ی هدف این طرح، شامل تمامی افراد ۱۵ ساله و بیشتر در خانوارهای معمولی ساکن و گروهی در مناطق شهری کشور، در فصل‌های پاییز و زمستان سال ۱۳۹۳ و بهار و تابستان سال ۱۳۹۴ است. این طرح، اعضای خانوارهای معمولی غیر ساکن و خانوارهای مؤسسه‌ای را پوشش نمی‌دهد.

زمان آماری: زمان آماری این طرح برحسب مورد، هفته‌ی گذشته یا یک شبانه روز پیوسته در طول هفته‌ی آمارگیری است.

روش جمع‌آوری اطلاعات: در این آمارگیری، اطلاعات خانواری مورد نیاز از طریق مصاحبه‌ی رودررو مأمور آمارگیر با مطلع‌ترین عضو خانوار و تکمیل پرسشنامه جمع‌آوری می‌شود. اطلاعات فردی نیز به شیوه‌ی خود اظهاری از طریق تکمیل پرسشنامه، توسط هر یک از افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر خانوارهای نمونه جمع‌آوری می‌شود.

حجم نمونه: طرح مذکور که طی ۴ فصل در نقاط شهری کشور اجرا شده است. حجم نمونه در کل سال آماری (پاییز و زمستان ۱۳۹۳ و بهار و تابستان ۱۳۹۴) برابر ۱۶۹۱۲ خانوار بوده است که در هر فصل به ۴۲۲۸ خانوار مراجعه شده است.

خلاصه یافته‌ها

بررسی نتایج نشان می‌دهد که متوسط بیشترین زمان صرف شده در شبانه‌روز به ترتیب مربوط به گروه فعالیت: «رسیدگی و خود مراقبتی (شامل خوابیدن، خوردن و آشامیدن، مراقبت‌های بهداشتی» و پزشکی، سفر مرتبط با فعالیت‌های رسیدگی و خودمراقبتی و ...» با ۱۱ ساعت و ۴۲ دقیقه است. (ص ۵)

مقایسه الگوی گذران وقت بین مردان و زنان گویای این مطلب است که زنان نسبت به مردان در یک شبانه‌روز ۳ ساعت و ۵۸ دقیقه وقت بیشتری به خدمات خانگی بدون مزد و بیش از ۴ ساعت زمان کمتری به فعالیت‌های مرتبط برای مزد اختصاص می‌دهند. (ص ۶)

مقایسه الگوی گذران وقت دو گروه سنی ۲۴-۱۵ و ۲۹-۱۵ ساله نشان می‌دهد، در فعالیت «یادگیری» ۲۴-۱۵ ساله‌ها ۲۰ دقیقه و در فعالیت «فرهنگ، فراغت، رسانه‌های گروهی، تمرین‌های ورزشی» ۳۶ دقیقه زمان بیشتری نسبت به ۲۹-۱۵ ساله‌ها، در یک شبانه‌روز صرف می‌کنند در مقابل ۲۹-۱۵ در فعالیت «اشتغال و فعالیت مرتبط برای مزد» ۴۵ دقیقه و «خدمات خانگی بدون مزد برای اعضای خانوار و خانواده» ۲۰ دقیقه زمان بیشتری نسبت به ۲۴-۱۵ ساله در یک شبانه‌روز اختصاص می‌دهند. (ص ۸)

مقایسه الگوی گذران وقت بین شاغلان و بیکاران گویای این مطلب است که بیکاران نسبت به شاغلان در یک شبانه‌روز وقت بیشتری به فعالیت «فرهنگ، فراغت، رسانه‌های گروهی، تمرین‌های ورزشی»، «خدمات خانگی بدون مزد برای اعضای خانوار و خانواده»، «رسیدگی و خودمراقبتی»، «معاشرت، ارتباط، مشارکت اجتماعی و آداب‌ورسوم دینی» و «یادگیری» اختصاص می‌دهند. (ص ۹)

بررسی الگوی گذران وقت افراد باسواد ۱۵ ساله و بیشتر گویای آن است که، بیشترین زمان صرف شده در شبانه‌روز بعد از گروه فعالیت «رسیدگی و خودمراقبتی» به گروه فعالیت «فرهنگ، فراغت، رسانه‌های گروهی، تمرین‌های ورزشی» با ۴ ساعت و ۱۲ دقیقه فعالیت «اشتغال و فعالیت‌های مرتبط برای مزد» با ۳ ساعت و ۱۲ دقیقه و «خدمات خانگی بدون مزد» با ۲ ساعت و ۴۷ دقیقه بوده است. (ص ۱۰)

شیوه فعالیت‌های گذران وقت افراد در روزهای تعطیل و غیر تعطیل نشان می‌دهد در روزهای تعطیل جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر ساکن در مناطق شهری، ۱ ساعت و ۲۲ دقیقه نسبت به روزهای غیرتعطیل زمان کمتری را به «اشتغال و فعالیت‌های مرتبط برای مزد» اختصاص می‌دهند. ولی برای سایر فعالیت‌ها از جمله «رسیدگی و خودمراقبتی» ۳۷ دقیقه «فرهنگ، فراغت، رسانه‌های گروهی، تمرین‌های ورزشی» ۲۳ دقیقه «معاشرت، ارتباط، مشارکت اجتماعی و آداب‌ورسوم دینی» ۲۵ دقیقه زمان بیشتری را نسبت به روزهای غیر تعطیل اختصاص داده‌اند. (ص ۱۱)

مقایسه الگوی گذران وقت افراد دارای همسر و افراد هرگز ازدواج‌نکرده در فصل تابستان نشان می‌دهد که افراد ازدواج‌نکرده نسبت به افراد دارای همسر حدود ۴۰ دقیقه زمان بیشتری صرف یادگیری و همچنین به طور متوسط ۱ ساعت و ۵۰ دقیقه به فعالیت «فرهنگ، فراغت، رسانه‌های گروهی، تمرین‌های ورزشی» وقت بیشتری صرف می‌کنند. درحالی‌که افراد دارای همسر نسبت به افراد ازدواج‌نکرده ۱ ساعت و ۴۷ دقیقه زمان بیشتری صرف فعالیت خدمات خانگی بدون مزد و همچنین ۱۳ دقیقه به فعالیت معاشرت و ۳۲ دقیقه به فعالیت اشتغال وقت بیشتری در یک شبانه‌روز اختصاص داده‌اند. (ص ۱۳)

بررسی متوسط زمان صرف شده در یک شبانه‌روز برای این‌که فعالیت اصلی باهدف کسب یا بدون هدف کسب درآمد توسط جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر انجام‌شده، گویای این مطلب است که به طور متوسط ۲ ساعت و ۵۶ دقیقه از وقت مردم صرف فعالیت اشتغال شده است. ۲۱ ساعت و ۴ دقیقه از وقت یک شبانه‌روز مردم صرف کار بدون مزد شده است که بیشترین زمان به فعالیت «رسیدگی و خودمراقبتی» با ۱۱ ساعت و ۴۲ دقیقه و بعد از آن به فعالیت «فرهنگ، فراغت، فعالیت‌های گروهی، تمرین‌های ورزشی» با ۴ ساعت و ۱۳ دقیقه بوده است. (ص ۱۴)

الگوی فعالیت‌های گذران وقت برحسب وضع فعالیت اقتصادی: در بین شاغلان، بعد از فعالیت نگهداری و مراقبت شخصی ۱۲ ساعت و ۲۵ دقیقه متوسط بیشترین زمان صرف شده در شبانه‌روز مربوط به کار و فعالیت‌های شغلی با ۷ ساعت و ۱۷ دقیقه و کمترین زمان صرف شده مربوط به فعالیت‌های داوطلبانه و خیریه ۱ دقیقه بوده است. برای جمعیت بیکار نیز بعد از فعالیت نگهداری و مراقبت شخصی ۱۴ ساعت و ۱۵ دقیقه استفاده از رسانه‌های جمعی با ۳ ساعت و ۳۱ دقیقه و فعالیت‌های خانه‌داری با ۲ ساعت و ۱۱ دقیقه بیشترین و فعالیت‌های داوطلبانه با ۲ دقیقه کمترین زمان صرف شده را به خود اختصاص داده است.

بررسی گذران وقت در بین هریک از طبقات جمعیت غیرفعال اقتصادی گویای آن است که متوسط بیشترین زمان صرف شده مربوط به فعالیت‌های نگهداری و مراقبت شخصی است. همچنین در بین این گروه از جمعیت بعد از فعالیت مذکور، خانه‌داران به‌طور متوسط بیشترین زمان خود را صرف فعالیت‌های خانه‌داری ۶ ساعت و ۳۳ دقیقه کرده‌اند. محصلان صرف گروه فعالیت‌های آموزشی و فراگیری با ۵ ساعت و ۲۹ دقیقه و افراد دارای درآمد بدون کار بازنشستگان و ... به‌طور متوسط بیشترین اوقات خود را به فعالیت استفاده از رسانه‌های جمعی با ۳ ساعت اختصاص داده‌اند. (ص ۳۱)